

Jaka profilaktyka?

Jedną z przesłanek, tworzenia programów profilaktycznych, adresowanych do dzieci i młodzieży, ale też osób dorosłych, jest teza Marka Dziewieckiego, która nieco komentowana i poszerzona przez Autora, może brzmieć mniej więcej tak: *Dzieci i młodzież nie mają problemu z pićm, z braniem narkotyków, dopalaczy, korzystaniem z Internetu – mają problem z życiem.* Podstawowym elementem profilaktyki społecznej powinno być wychowanie człowieka oparte na wartościach, które mogą wypełnić jego życie i sprawić, że będzie on człowiekiem w pełni szczęśliwym i doświadczającym silnej więzi z samym sobą, z innymi ludźmi i z Bogiem. Jako rodzice często nie potrafimy sami żyć w sposób dający poczucie szczęścia i dlatego nie jesteśmy w stanie nauczyć dzieci żyć na miarę ich serc, zaspakajając podstawowe potrzeby, właściwe dla człowieka w perspektywie całego jego życia. W wielu programach profilaktycznych, realizowanych na poziomie szkół, lokalnych środowisk (gmin), czy w nieco szerszej perspektywie społecznej, perspektywa wartości i wychowania szczęśliwego człowieka została zupełnie wyeliminowana lub w sposób istotny zredukowana. Patrząc w tej perspektywie na współczesną profilaktykę, nie sposób zadać sobie pytania o jej skuteczność. Wielu komentatorów wskazuje na małą skuteczność podejmowanych działań profilaktycznych, pomimo znaczącego wzrostu nakładów finansowych i stosowanych nowoczesnych metod pracy. Być może, dlatego profilaktyka jest mało skuteczna, że często została pozbawiona wartości, realizmu, jest moralizująca, zbyt mocno intelektualna, rozbudza jedynie sferę emocjonalną, do której redukuje człowieka, a może, dlatego, że akcentuje tylko fizyczny rozwój człowieka, zapominając o jego innych wymiarach. Wśród wielu nowe trendów w profilaktyce społecznej w tym profilaktyce uzależnień Autor *Przesłania Nadziei*, wymienia między innymi: Wejście profilaktyki w perspektywę problemową, postuluje realizację programów środowiskowych nie zaś centralnych. Istotnym wskazaniem dla współczesnej profilaktyki wydaje się praca z grupami ryzyka, praca z rodziną, praca z dziewczętami. (problem nadużywania alkoholu i narkotyków wśród dziewcząt i kobiet w ostatnich latach znacznie się poszerzył). Warto również zwrócić uwagę na wdrożenie w środowiskach lokalnych programu alternatyw, czy programu zmian środowiskowych. Innym ważnym elementem szerokich inicjatyw profilaktycznych jest, profilaktyka redukcji strat spowodowanych uzależnieniami. Wymienione elementy oraz wiele innych, składają się na *Integralny model profilaktyki*, szeroko komentowany i popularyzowany w pracach wielu Autorów. Nowoczesna, skuteczna profilaktyka to między innymi:

- Budowanie dojrzałości emocjonalnej
  - Wzmacnianie poczucia własnej wartości (obraz siebie, marka osobista)
  - Uczenie kompetencji społecznych
  - Rozwój szkolny i zawodowy zgodny z kompetencjami i zdolnościami
  - Rozwój sfery duchowej człowieka – dążenie ku szczęściu, radość z życia tu i teraz
  - Dbłość o wysokie kwalifikacje profilaktyków
  - Formacja profilaktyczna, nauczycieli, wychowawców, duszpasterzy, liderów grup młodzieżowych
  - Osoby działające na polu profilaktyki powinny cechować: dojrzałość emocjonalna, prestiż i zaufanie społeczne, życie prawdą, którą głoszą i mentalność zwycięzcy.
- Być może w takim kontekście działania profilaktyczne realizowane na poziomie lokalnym będą nico skuteczniejsze i przyczynią się do zmiany postaw społecznych wobec alkoholu, narkotyków, dopalaczy oraz innych zjawisk będących przedmiotem profilaktyki społecznej.

Literatura polecana:

Sakowicz T., Dysfunkcjonalność rodziny a resocjalizacja, Impuls, Kraków 2006.

Jędrzejko M., Szwadzik A., Pedagogika i profilaktyka społeczna, Warszawa 2018.

Dziewiecki M., Profilaktyka integralna w szkole, Studia Diecezji Radomskiej, Radom 2003.

Dziewiecki M., Nowoczesna profilaktyka uzależnień, Jedność, Kielce 2010.

Łakomski Marian., Dlaczego integralny model profilaktyki w szkole, Impuls, Kielce 2010.